Neriman ÖZCAN

Bugün dünyada satılan rüzgar türbinlerinin yüzde 40'ı Danimarka'da üretiliyor

Küçükler de büyük işler yapar

Danimarka, bugünkü ihtiyacının yüzde 20'sini rüzgar enerjisinden karşılarken, bu durum maliyetlerin de yüzde 75 oranında düşmesini sağladı. Danimarka'da özellikle Ar-Ge çalışmalarına ağırlık verilirken, enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerji çalışmaları ön plana çıktı.

İSTANBUL - Danimarka, hükümet destekli girişimler sayesinde, büyüme ve düşük işsizliği sürdürürken, enerji tüketimini nasıl azaltılacağı gibi küresel ısınma ile ilgili bir mücadelenin de üstesinden geliyor. Söz konusu durum ise yatırımcılar ve tüketiciler için yüksek vergi ve maliyetler içerdiği için bir dezavantaj olarak görülüyor. Danimarka, konut inşaatında izolasyonu geliştirenleri ve enerji etkin cihazları satın alma konusunda da tüketicileri destekliyor. Danimarka'da satılan bütün cihazlar, AB standartlarına göre en iyi ölçüt olan **"A"**dan, en kötü olan **"G"**ye kadar etkinlik açısından sınıflandırılmış durumda. Enerji tasarrufu kapsamında 1999 ile 2005 yılları arasında gerçekleştirilen 3 farklı ulusal indirim kampanyası ile tüketicilere 20 milyon dolarlık sübvansiyon verildi. 2005 yılında Danimarka'da satılan derin dondurucu ve buzdolaplarının yüzde 92'si **"A"** sınıfı statüsünde tanımlandı.

1973 yılında tüm dünyada yaşanan petrol krizi ve 1970'lerde Ortadoğa'daki sıcak çatışmaların ardından gündeme gelen petrol ambargosu, Danimarka'yı alternatif enerji arayışına itti. O yıllarda yüzde 99 oranında fosil yakıtlarda dışa bağımlı olan Danimarka, çok stratejik bir karar almak zorunda kaldı. Hükümet ambargonun ardından ulusal bir enerji politikası oluşturarak vergileri artırdı. Böylece fosil yakıtların kullanımı azaldı. Topladığı vergilerin büyük bir kısmını ise Ar-Ge'ye ayıran Danimarka'da bir taraftan çevre bilinci oluşturulurken, diğer taraftan da enerji sektöründe farklı alanlarda önemli gelişmeler oldu. Son 30 yıldır sürekli yeni teknolojiler geliştiren Danimarka, bugünkü ihtiyacının yüzde 20'sini rüzgar enerjisinden karşılarken, bu durum maliyetlerin de yüzde 75 oranında düşmesini sağladı. Danimarka'da özellikle Ar-Ge çalışmalarına ağırlık verilirken, enerji tasarrufu ve yenilenebilir enerji çalışmaları ön plana çıktı. Bugün dünyada satılan rüzgar türbinlerinin yüzde 40'ı Danimarka'da üretiliyor ve bu pay her geçen gün artıyor. Rüzgar enerjisine ilişkin teknolojinin gelişmesi ülkedeki istihdam sorunlarını da çözdü. Yalnızca rüzgar ile sınırlı kalmayan Danimarka, biyokütle, atıklardan enerji elde etmek, güneş enerjisi alanlarında da benzeri çalışmalar yaptı. Bugün Danimarka elektriğinin bir kısmını rüzgardan, atıklardan, biyokütleden, güneş ve jeotermal enerjisinden üretiyor. Danimarka, Kuzey Denizi'nde 19 petrol ve doğalgaz sahasına sahip. Günümüzde Danimarka enerji konusunda kendine yeten, dışa bağımlı olmayan hatta petrol, gaz ve elektrik ihraç eden bir ülke haline geldi.

Yüksek fiyatlar alternatife ilgiyi artırdı

5.5 milyon nüfusa sahip olan Danimarka, sağlık harcamaları, ücretsiz eğitim, kârlar üzerinden garanti edilmiş emekli maaşı ve bireyci yaklaşım ile tam bir refah devletini temsil ediyor. Alternatif enerji teknolojisi Danimarkalı yurttaşların da hayat tercihi olurken, yürürlüğe giren yüksek vergiler hane halkının elektrik faturalarını yarı yarıya artırdı. Benzinin pompa fiyatı ise iki katına çıktı. AB'nin yaptığı bir araştırmaya göre, diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında Danimarkalılar temiz kaynaklardan üretilen enerji için yüksek fiyat ödemeyi kabul ediyor. Danimarka'da bir araç sahibi, yeni bir araba aldığında arabanın değerinin yüzde 105'i kadar kayıt vergisi öderken, buna ilave olarak benzin kullanımı için fazladan vergi veriyor. Bu nedenle Danimarka ailelerinin pek çoğu tek bir araba kullanıyor. Danimarkalı şirketler megavat saat elektrik kullanımında ABD'deki rakiplerine göre yüzde 43, Fransa'dakilere göre yüzde 24 ve İngiltere'dekilere göre de yüzde 19 daha fazla para ödüyorlar.

Danimarka tasarrufu öğrendi

Danimarka, 1980'lerde mevcut 15 tane büyük elektrik santralinin yerine, bölgesel ısınma sistemi inşa ederek şehirlere yakın yüzlerce küçük elektrik santrali kurdu. Bugün Danimarka halkının yüzde 61'i bölgesel ısınma sistemini kullanıyor. Uzmanların tahminlerine göre bölgesel ısınma sistemi, son 25 yılda Danimarka'da gerçekleşen enerji tasarrufunun yarısına yakınını oluşturdu. Danimarka hükümeti bununla da yetinmeyerek, konut inşa edilirken izolasyon sistemleri kurulması ve ısı yalıtımı için etkin pencere kullanımını ön gören yeni İnşaat Yasası'nı 1979 yılında yürürlülüğe koydu. Böylece Danimarka'nın ısınma faturası 1975 ve 2001 yılları arasında yüzde 20 oranında azaldı.

En çevreci ülke

Uluslararası Enerji Ajansı'na göre, son 30 yılda Danimarka'nın GSMH'si ikiye katlanmasına karşın, ev ısıtmasında, araçlarda ve ekonomiyi destekleyen sektörlerde kullanılan petrol miktarının sabit kalması tasarruf politikalarının sonucu... Bu sonuçları daha iyi anlamak için aynı zaman diliminde ABD'ye bakmak yeterli; Amerikan GSMH'si üçe katlanırken, enerji tüketimi de yüzde 40 arttı. Ortalama bir Danimarkalı yılda 6 bin 600 kilovatsaat elektrik harcarken, ortalama bir Amerikalı da bu rakam 13 bin 300'e çıkıyor. Yani ABD'li bir aile aylık 600 ile bin kilovatsaat arasında elektrik tüketirken Danimarkalı bir aile sadece 350 kilovatsaat tüketiyor. Danimarka, AB çapında en az, dünya çapında ise en fazla yenilenebilir enerji kullanan dolayısıyla en az zararlı salınımı yapan bir ülke... ■